

WEDEROPBOUW

Het bombardement in de Tweede Wereldoorlog heeft een groot gat geslagen in het centrum van Nijmegen. De binnenstad is opnieuw opgebouwd. Wandelen door het centrum van Nijmegen is daarom wandelen tussen de wederopbouwarchitectuur. Deze wandeling wijst je op de kenmerken van de wederopbouwarchitectuur. Je gaat deze daardoor herkennen en misschien ook waarderen om zijn eigen unieke schoonheid, het hóórt bij de historie van Nijmegen.

▶ START ROUTE ▶

De wandeling begint bij de Citystore op de Grote Markt.

1 DE GROTE MARKT

Op de Grote Markt is het verschil tussen voor en na het bombardement erg zichtbaar. Je ervaart hier duidelijk twee bouwstijlen van de Nijmeegse binnenstad. Aan de ene kant zie je een rij historische gebouwen met het monumentale gebouw de Waag enaan de andere kant de wederopbouwstijl.

2 HEMA

De HEMA uit 1957 wordt nu vaak gezien als een lelijk gebouw. Maar de HEMA zag men bij de opening als een zeer modern gebouw. Architect Elzas maakte een ontwerp van een warenhuis met een moderne uitstraling voor de gewone mens. In Nijmegen werd de HEMA ondergebracht in een licht, open en laagdrempelig winkelpand van glas, natuursteen, aluminium en beton. Strak met veel glas voor licht. Het HEMA-gebouw heeft met zijn kenmerkende naoorlogse wederopbouwstijl cultuurhistorische waarde.

3 VOORMALIG V&D/MANGO

De V&D (het pand links naast de HEMA, tot aan de hoek) moest het grootste en meest beeldbepalende gebouw van de herbouwde binnenstad worden. Aan deze kant is het aanzien monumentaal door de lange betonnen zuilen. Deze verticale elementen zijn een van de kenmerken van de wederopbouwarchitectuur. De gevel is aan de kant van de Broerstraat (de hoek om), ingedeeld in betonnen vakjes om aan te sluiten bij de kleinere panden verderop in de straat.

Loop een stukje verder de Burchtstraat in, links zie je modezaak H&M

4 H&M

Vroeger was dit het modehuis Peek & Cloppenburg. Op de begane grond was een open galerij. De pilaren van die galerij zijn nog zichtbaar. Je kon daardoor beschermd tegen de regen in de etalages kijken. Op de gevel zie je dat het bakstenen metselwerk versieringen heeft.

Bovenop zie je het 'zwevende' betonnen dak dat wat uitsteekt, met op de vier hoeken gaten voor vlaggen, met meteen daaronder een overdekt balkon. Aan de zijkant op de eerste etage zie je een balkonnetje bij wat de kamer van de directeur was. Pilaren, bakstenen versieringen, overstek en balkon zijn allemaal kenmerken van de wederopbouwarchitectuur.

Tegenover H&M staat, naast het hoekpand, een rijtje van vier panden.

5 VIER PANDEN

Deze vier panden komen uit 1951. De panden hebben een trechtergevel en een klokgevel, gevels die typerend zijn voor oude Nederlandse steden. Deze oude stijl is hier toegepast om aan te sluiten bij het stadhuis ernaast, uit de 16e eeuw. De panden hebben naast hun oude bouwstijl ook een aantal kenmerken van de wederopbouwarchitectuur: betonnen omlijsting om de ramen en dunne raamstijlen en decoraties op de gevel. In deze historische stijl had de binnenstad na de vernietiging ook opgebouwd kunnen worden. Het gemeentebestuur van die tijd koos ervoor om van Nijmegen een moderne stad te maken. Niet een hypermoderne stad met grootschalige gebouwen, maar een stad met kleinschalige winkels met platte daken en vaak een betonnen daklijst.

6 WE

Aan de linkerkant van de straat zit op de hoek modezaak WE, oorspronkelijk modezaak Gerzon. Als je omhoogkijkt zie je wederopbouwkunst: betonnen figuren op de gevel. Deze voorstellingen uit 1953 laten de flora en fauna zien die gebruikt werden voor kledingstoffen. De rand van het dak heeft een betonnen versiering en de ramen een betonnen omlijsting; kenmerkend voor de wederopbouwarchitectuur.

7 PAUL VAN ZEELAND

De juwelierszaak Paul van Zeeland, naast WE, is een van de meest oorspronkelijke wederopbouwpannen van Nijmegen. Veel winkeliers hebben de

afgelopen jaren hun winkelpui op de begane grond aangepast, maar die van de juwelier is onveranderd gebleven. De oorspronkelijke kleur bruin is veranderd in blauw.

8 STADHUIS

Het stadhuis er tegenover brandde in september 1944 af bij de bevrijding van Nijmegen. Voor de trapes van het stadhuis zie

je terugkijkend over de Grote Markt ook de Stevenstoren. De Stevenstoren werd bij het bombardement omvergeblazen. Deze toren is voor de Nijmegenaren de trots van de stad. Zij moest als Nijmeegs icoon, samen met het stadhuis, snel gerestaureerd worden. Beiden werden in 1953 opgeleverd. Op het stadhuis staan beelden van de vorsten die in Nijmegen geregeerd hebben, zoals Karel de Grote en Frederik Barbarossa. Naast deze laatste staat een Mariabeeld. De toren bij het stadhuis was er voor de oorlog niet. Nijmegen was door het bombardement veel torens kwijtgeraakt. Daarom werd een achthoekig torentje met een ui-vormige bekroning bij het stadhuis geplaatst.

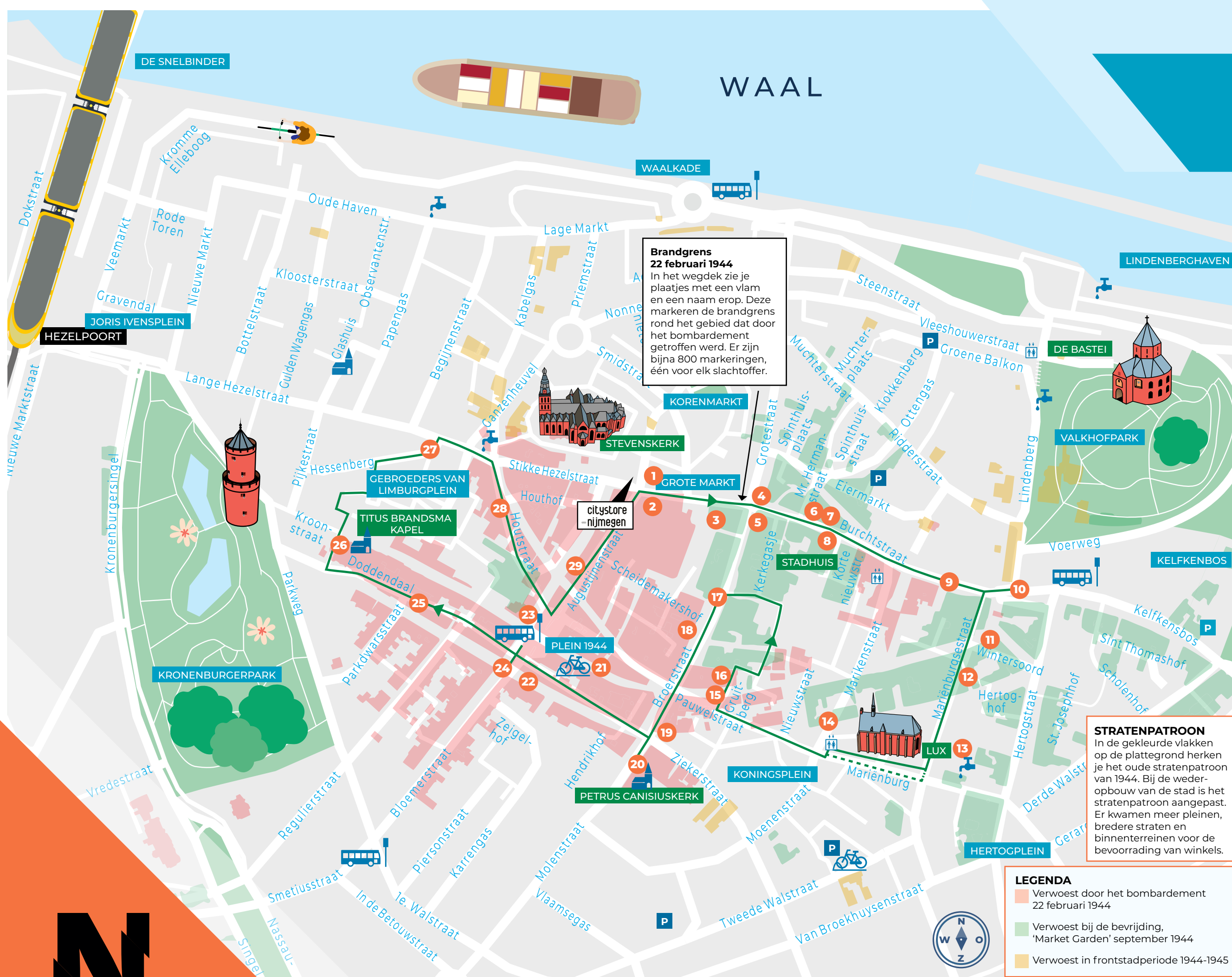
9 BURCHTSTRAAT

De Burchtstraat is een van de oudste straten van Nijmegen. Voor de oorlog was de straat half zo breed. De verwoesting in 1944 bood de mogelijkheid om ruimte te maken voor het voertuig van de toekomst: de auto. De binnenstad moest goed bereikbaar zijn en zo werd de Burchtstraat een straat waar gemakkelijk bussen en auto's doorheen konden rijden. Nu is de straat eigenlijk te breed en wordt deze heringericht.

Loop recht door de Burchtstraat uit en kijk uit op het plein Kelfkensbos.

WAAL

Brandgrens 22 februari 1944
In het wegdek zie je plaatjes met een vlam en een naam erop. Deze markeren de brandgrens rond het gebied dat door het bombardement getroffen werd. Er zijn bijna 800 markeringen, één voor elk slachtoffer.

STRATENPATTERN
In de gekleurde vlakken op de plattgrond herken je het oude stratenpatroon van 1944. Bij de wederopbouw van de stad is het stratenpatroon aangepast. Er kwamen meer pleinen, bredere straten en binnenterreinen voor de bevoorrading van winkels.

LEGENDA
■ Verwoest door het bombardement 22 februari 1944
■ Verwoest bij de bevrijding, 'Market Garden' september 1944
■ Verwoest in frontstadperiode 1944-1945

VERWOESTINGEN

De Nijmeegse binnenstad lag na de Tweede Wereldoorlog grotendeels in puin door de verwoestingen in 1944. Op 22 februari 1944 door het bombardement, door Amerikaanse bommenwerpers, die na een afgebroken operatie op de terugweg vanuit Duitsland naar Engeland een gelegenheidsdoel zochten en Nijmegen vonden. Het raakte het hart van de stad met haar vele historische monumenten. Op 17-20 september tijdens Operatie Market Garden, de vier dagen waarin hevige gevechten is om de Waalbrug. Deze strijd is gewonnen en is de bevrijding gaan heten. Maar de oorlog was voor Nijmegen nog niet voorbij; nog maandenlang lag de stad in de frontlinie. De Duitsers bleven Nijmegen tot in februari bestoken met granaatvuur. 2000 huizen en 400 zakenpanden werden met de grond gelijk gemaakt, er vielen 2200 burgerdoden. Dat betekende dat een groot deel van het centrum van de stad weer opgebouwd moest worden.

DE WEDEROPBOUWSTIJL

Na de oorlog is hard gewerkt aan de wederopbouw van de binnenstad. Gedurende een periode van 15 jaar werd er onafgebroken gebouwd. Er was niet zoveel geld en arbeid was goedkoop. Er werd gebruik gemaakt van moderne inzichten en bouwtechnieken van de nieuwe naoorlogse tijd. De binnenstad moest toegankelijk zijn voor de auto, hét symbool van vooruitgang. Brede doorgangswegen werden aangelegd en er kwam een groot plein voor evenementen en om te parkeren: Plein 1944. Alle winkelpanden in de binnenstad kregen vier bouwlagen en platte daken. Bij de bouw werden voor die tijd moderne materialen gebruikt zoals staal, natuursteen, beton en glas. Boven de winkels kwamen woonhuizen met veel licht en balkonnetjes voor de frisse lucht. Veel verschillende architecten werden aangesteld om gevels te ontwerpen, waardoor het centrum een divers en afwisselend aanzicht kreeg. Door die massale wederopbouwarchitectuur op een klein gebied heeft Nijmegen een voor Nederlandse begrippen unieke binnenstad.

NIJMEGEN
OLD CITY YOUNG VIBE

LOOP JE MEE?

INTONIJMEGEN.COM

